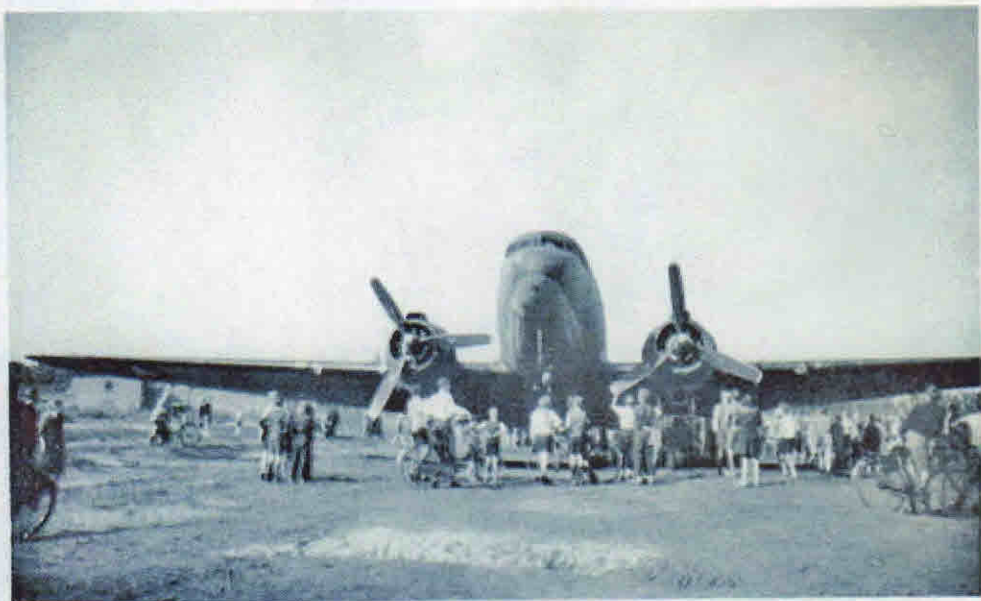

"Vliegveld Poelmann"

werd in korte tijd een vertrouwd plaatslijk begrip

Amerikaanse piloten zetten hun toestellen neer op Bussumse hei

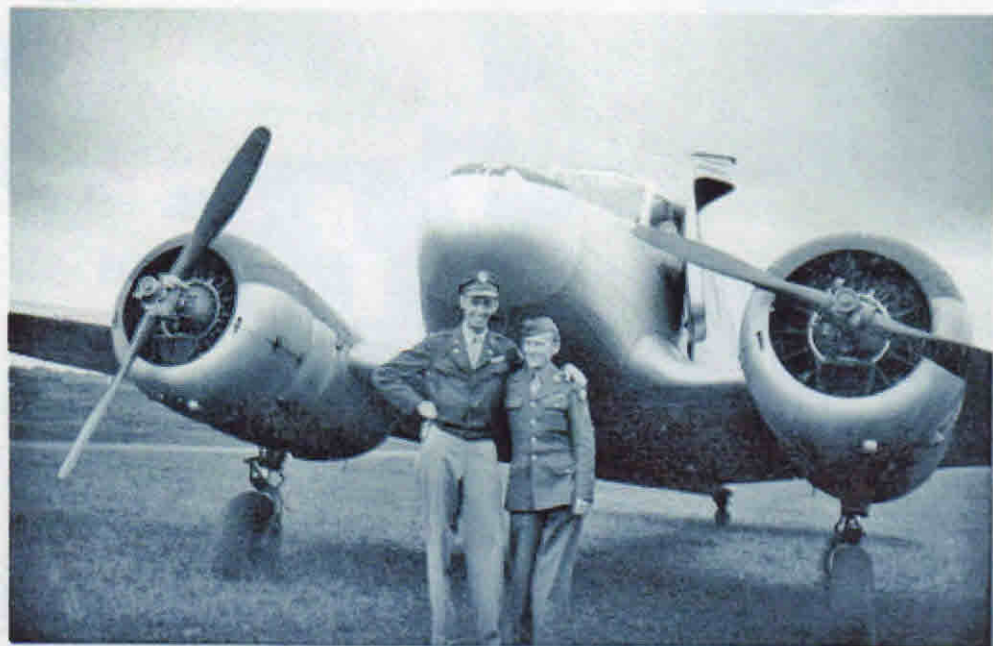

De grote 2-motorige dakota, waarvoor uiteraard ook veel belangstelling bestond van de zijde van de inwoners van Bussum.

Het gebeurde op moederdag, zondag 13 mei 1945. De bevrijding was precies één week oud en het hele Nederlandse volk verkeerde nog in een roes van vreugde, alhoewel vaak getemperd door het nog vers in het geheugen liggende verdriet om het verlies van bloedverwanten, vrienden of kennissen. Nog verkeerden velen in onzekerheid omtrent het lot van vóór die gedenkwaardige vijfde méi weggevoerde betrekkingen, nog werd naarstig geïnformeerd bij Rode Kruis en andere instanties naar bijzonderheden. Nog ook was er nauwelijks een begin van ordening te herkennen in de chaotische situatie die een niets en niemand ontziende bezettende macht had achtergelaten, gedwongen door de kracht der wapenen van een vrije wereld. Nog ook twijfelde men veelal aan de realiteit van de vrijheid. Vijf lange jaren van strijd, van ontberingen, van vernederingen, van moord en doodslag, van gevangenissen en concentratiekampen, van machteloze woede, van vrees en hoop, hadden langzamerhand gezorgd voor een toestand van apathie, waarin de vreugde ver was te zoeken. De dag van de

bevrijding had men als een lichtende zon aan de horizon zien verschijnen, zien' verduisteren, maar toch weer tevoorschijn zien komen, sterker, warmer en vooral veel lichter. Desondanks kwam die totale ommekeer nog als iets onwezenlijke. Zoals aan de oorlog bleek men ook aan de vrijheid weer te moeten wennen.

Bussumse tuinarchitect uit Hollywood kwant uit de lucht vallen

Luitenant-vlieger John Walker en Sergeant Gerard Schutte vóór hun kleine vliegtuig op de Bussumse hei.

Zes ton voedsel en kleding voor hongerende bevolking

Evenals elders in het land was het in het Gooi, ook in Naarden en Bussum. Het oorlogsgeweld had ook hier zijn tol geëist en veel moest weer van de grond af aan worden opgebouwd, letterlijk en figuurlijk. Het laatste half jaar van de oorlog was alles dermate gedesorganiseerd, dat zelfs een redelijk vlotte distributje van de middels droppings verkregen levensmiddelen slechts moeizaam tot stand kwam. Maar hoe dan ook, land en volk waren weer vrij en zetten zich met energie aan de opbouw. Tal van vreemdesituaties deden zich daarbij voor en ongetwijfeld zullen zeer velen zich daarvan nog wel staaltjes herinneren. Eén ervan willen we vandaag aan de vergetelheid ontrukken om daarmee tevens te demonstreren welke totaal onmogelijk schijnende zaken in die dagen plots wèl mogelijk bleken.

VLIEGVELD POELMANN

Weinigen in onze omgeving zullen ooit hebben gehoord van het vliegveld Poelmann in Bussum. Op geen kaart zal men het vinden en toch, op die gedenkwaardige 13e mei werd dit tijdelijke vliegveld in feite geboren. Maria en Hans Poelmann verlieten die zonnige morgen met hun tandem (goed opgeborgen geweest) de ouderlijke woning aan de Nieuwe Hilversumseweg, teneinde, gewapend met fototoestel, in en rond Bussum opnamen te maken. Nog maar net de voortuin uit, zagen zij over het kerkhof een klein sportvliegtuigje aankomen, dat regelrecht op de manege aankoerste. Daar daalde het op de heide, maar trok tegelijkertijd weer op. Het verdween in de richting van de watertoren, maar keerde toen an dermaal terug naar de heide tussen de Bussumer Grintweg en de Franse Kampweg waar de piloot het zilverkleurige toestel hobbelen en bonken over de ongelijke grond tot stilstand bracht. Enthousiast, zoals men in die dagen nog kon zijn, holden Maria en Hans er naar toe, na hun tandem tegen de grond te hebben gesmeten. Toen de vliegtuigdeur openging en er een in keurig uniform gestoken jongeman verscheen, vroegen, de Bussumse broer en zus of een foto mocht worden gemaakt. Uiteraard vroegen ze dit in hun beste school-Engels.

Tot hun niet geringe verbazing antwoordde de jongeman lachend in het Nederlands: „Praat maar Hollands hoor. Ik ben Bussumer“. Juichend ontvingen broer en zus, alsmede de intussen toegestroomde anderen deze mededeling, maar nog groter werd hun geestdrift toen een tweede jongeman verscheen, in officiersuniform, die slechts zei „I'm American“. Hij geleeke een beetje op Prins Bernhard en dat droeg ongetwijfeld mede bij tot het enthousiasme, maar ook het magische woord „Amerika“ betekende in die dagen aanmerkelijk méér, om niet te zeggen alles, voor ons Nederlanders. Het gedrang rond de beide luchtreizigers werd alsmáar groter, totdat de politie er een eind aan maakte en het „vliegveld“ schoon veegde.

TUINARCHITECT UIT HOLLYWOOD

De Bussumer bleek de sergeant Gerard Schutte te zijn, tuinarchitect bij vier filmsterren in Hollywood en wonende aan de Bakman-Ave aldaar. Op het moment van zijn landing was hij nog ongehuwd en 32 jaar oud. Vanaf zijn negentiende jaar verbleef hij al in Hollywood, waar hij als tuinman begon en inwoonde bij een tante. Hij was al jarenlang genaturaliseerd en verbleef bij de gronddienst van de Amerikaanse luchtmacht in Chartres. De piloot was luitenant John Walker uit Nord Carolina. Met een inderhaast gecharterd wagentje met paard, „het gouden koetsje van een zwarthandelaar“, trokken de beide bezoekers naar het ouderlijk huis van Gerard,

gelegen aan de Van 't Hoffweg. Uiteraard trokken zij veel bekijks in Bussum en groot was de verrassing van de familie Schutte, toen zoonlief daar vrijwel letterlijk uit de lucht kwam vallen.

Uiteindelijk kwam de luitenant op invitatie van Maria en Hans naar hun woning nadat hij eerst een bezoek had gebracht aan een Canadese eenheid waar hij even een jeep organiseerde. Thuis, bij de familie Poelmann, trachtte men er een feestelijk etentje van te maken, maar ja, roggewaterpap was zeker voor een Amerikaan weinig aantrekkelijk. De naam „porridge” was wat wijds voor dit gerecht, maar John legde niettemin uit, dat deze benaming uit Engeland stamde, terwijl de Amerikanen spreken van „oat-milk”. Men trachtte de Amerikaan uit te leggen wat „Moederdag” inhield en wees hem voorts op de komende zilveren bruiloft I van vader en moeder Poelmann. Het ging wat moeizaam, maar uiteindelijk was het de „American brother” toch wel duidelijk en hij zette zijn handtekening in het boek dat voor moederdag als cadeau dienst had gedaan.

EVEN NAAR ANTWERPEN

Diezelfde dag 's avonds, terwijl Gerard nog thuis was, nam piloot John plotseling het besluit „even” naar Antwerpen te vliegen. „Ben morgenochtend om tien uur terug” verklaarde hij, terwijl hij voorts vroeg tegen die tijd de heide zo mogelijk te laten egaliseren door de „ondergrondse”, omdat landen en taxiën op een terrein niet gaten en kuilen hoogst gevaarlijk was. En zonder verder veel plichtplegingen startte het vliegtuigje weer van het „vliegveld Poelmann”, nagewuifd door de nieuwe Hollandse vrienden uit Bussum.

De volgende dag verscheen Gerard Schutte om met John naar Amsterdam te gaan, maar vernam toen tot z'n verbazing dat laatstgenoemde even een bezoekje aan Antwerpen bracht, Diezelfde morgen hadden jongelui al om zes uur het terrein enigszins geëffend, want de „Ondergrondse” had daarvoor geen tijd gehad. John liet echter op zich wachten en Gerard trok toen maar weer naar de Van 't Hoffweg. Tegen één uur verscheen John weer en bleek in Antwerpen het een en ander te hebben gefourageerd. Gerard was in tussen naar Amsterdam vertrokken en alhoewel John Walker graag mee was gegaan, maakte hij nu een tochtje op een tandem, met Maria Poelmann en anderen naar Hilversum, waarbij hij op Trompenberg in het Duitse gevangenenkamp even een Duits pistool als souvenir hoopte te „organiseren”. Het mislukte grandioos! Als troostprijs kwam hij nochtans in Hilversum in het bezit van een paar mooie dameskousen voor z'n meisje in Engeland. De avond werd bij de familie Poelmann doorgebracht. John was erin opgenomen als in eigen kring. De volgende morgen vertrokken luitenant John en sergeant

Gerard weer, nagestaard door velen. Het was een leuke en overweldigende belevenis geweest, vooral voor de familie Poelmann en uiteraard voor de familie Schutte.

Het rijden op een tandem bleek voor de Amerikanen niet gemakkelijk. Hier laveren zij naar de linkerkant van de Nieuwe Hilversumse weg. op de achtergrond de ruïne van een door de Duitsers als vergeldingsmaatregel in brand gestoken huis. er mocht niets uit worden meegenomen.

WEER TERUG

Wat in die tijd allemaal mogelijk was bleek uit het vervolg. Immers, de daarop volgende dag, 15 mei, 's avonds tegen zes uur, landde op het geïmproviseerde vliegveld een veel groter vliegtuig, een tweemotorige Dakota. Het was een gewaagde onderneming, maar het lukte in een regen van stof en zand. Onder de Bussumers die er naar toe holden, was ook Maria en toen bleek het andermaal John Walker te zijn, weer vergezeld van Gerard en nu ook van een marconist, Donald, die met zijn bolle toet en traag kauwende kaken (kauwgom was een onontbeerlijk element) al gauw werd gezien als een grapjas: Het doel van deze reis? Het bleek dat John en Gerard de vorige dag spoorwegs naar hun basis Chartres waren gevlogen en daar de 800 man warm hadden weten te maken voor de hongerende bevolking in Bussum. Met bekwame spoed en zonder plichtplegingen hadden deze honderden grotendeels hun nachtrust geofferd om „even“ wat voedsel en kleding in te pakken voor Bussum. Het resultaat was' ruim zes ton van allerlei voedsel, kleding, schoeisel,

tandenborstels, tandpasta en nog meer zaken, die hier niet te krijgen waren. In Chartres lieten de Amerikanen de Duitse gevangenen helpen met het beladen van de Dakota met de mededeling erbij: „Voor de Bussumse bevolking, die jullie hebt laten verhongeren!”

Voedsel en kleding werden 's avonds uitgeladen en onder toezicht van de Bussumse politie op een platte wagen overgebracht naar de leegstaande fabriek van de heer Poelmann aan de Beerensteinerlaan. Het zag hierbij zwart van de mensen langs de route van „vliegveld” naar opslagplaats. Tot één uur in de nacht was men doende met blikken en blikjes, schoenen, zeep, tandpasta en inderhaast in jute zakken gestopte truien, waarvan er diverse kennelijk zo waren uitgetrokken! De goederen werden naderhand, in overleg met gemeente en vertegenwoordigers van de diverse kerken onder de bevolking verdeeld.

Tijdens de nachtelijke uren werkten 22 jongelieden, met schoppen gewapend, aan het egaliseren van de heide, waarop de Dakota stond. Johnny Walker, doodmoe, sliep ten huize van de familie Poelmann en kwam goed uitgerust de volgende dag weer boven water. Zenuwachtig, in verband met de moeilijke start van het zware vliegtuig, had hij geen rust. Moeder Poelmann gaf hem een Christoffel-medaille, teneinde behoed te worden voor ongelukken. Alhoewel niet katholiek, aanvaardde John dit bewijs van medeleven met grote dankbaarheid.

Om tien uur had zich een enorme mensenmenigte verzameld op het „vliegveld Poelman”, waar de piloot John tot driemaal toe rond het vliegtuig wandelde, bezorgd en ernstig. Hij bekeek de heil, nodig voor de aanloop keek ook naar de boomtoppen van het restant bos in de richting Hilversum en hakte toen resoluut de knoop door. Marconist Donald ging samen met hem aan boord, terwijl sergeant Schutte nog afscheid nam van zijn familie.

De start van het zware vliegtuig op de bussumse hei was een hachelijke onderneming. niettemin, het lukte en hier is het moment dat de enorme kist van de grond los kwam. Luitenant Walker zal ongetwijfeld opgelucht adem hebben gehaald

GESLAAGDE START

De motoren begonnen te brullen, steeds sterker en terwijl de bemanning nog voor het laatst ten afscheid wuifde, rolde het machtige vliegtuig langzaam vooruit. Na positie gekozen te hebben liet John Walker de motoren op volle energie draaien en waagde toen de start. Het ging moeizaam, maar in een wolk van stof en zand verhief het zware toestel zich langzaam van de Bussumse heide. Het vloog op de bomen aan en scheerde. er hoog genoeg overheen om geen brokken te maken. Het was gelukt en enthousiast zwaaiden de achtergeblevenen nog naar het zich snel verwijderende toestel dat zoveel goeds naar Bussum had gebracht. Niet onvermeld mag blijven, dat tien dagen later Gerard Schutte nogmaals per vliegtuig naar Bussum kwam, weer op het plaatselijke „vliegveld“, maar nu gevlogen door piloot Eddy, die opdracht had van zijn kolonel, een radio te ruilen voor een Leica-camera! Ook Eddy verbleef een dag ten huize van de familie Poelmann en keerde inderdaad terug met een film-apparaat.

Intussen heeft Johnny Walker ervoor gezorgd, dat het zilveren huwelijksfeest van het echtpaar Poelmann in materiële zin goed kon verlopen. Het werd gehouden in de tuinzaal van Concordia. Zelf kon hij er niet bij tegenwoordig zijn.

EN VERDER

En hoe ging het verder met de hoofdpersonen uit dit verhaal? Wel, luitenant John is momenteel kolonel op de vliegbasis Frankfort. Hij is met zijn Engelse verloofde getrouwd en heeft twee zoons. Gerard Schutte is sedert 1955 eveneens gehuwd, met een weduwe met twee zonen. Hij werd daarmee gelijktijdig grootvader.

Een opmerkelijk feit willen we tot slot nog even memoreren. Luitenant John Walker wilde in Bussum voor zijn Engelse verloofde een bijzonder mooie ring hopen, in verband waarmee hij de hulp inriep van vader Poelmann.

Deze verwees hem naar een juwelier, maar John bleek niet over voldoende contanten te kunnen beschikken. Hij zou het geld vanuit Amerika sturen als hij de ring mocht meenemen. De juwelier schonk hem alle vertrouwen. Het werd niet beschaamd. Korte tijd later werd de schuld voldaan !

Zie ook het [fotoalbum](#) van [Maria Poelmann](#)